

ОПШТИНЕ СРБИЈЕ ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ ФЕРТИЛНОГ КОНТИНГЕНТА

Извод: Фертилни контингент, као потенцијални оквир рађања и један од најважнијих функционалних контингената, веома је битан за будући демографски развитак. Његово истраживање на нивоу нижих територијалних јединица (општина) даје прилику да се сагледају могући центри ревитализације ка којима би требало усмерити мере популационе политике. У раду је дата анализа општина у Србији према броју жена у фертилном контингенту. Најпре се прате промене у обиму и динамици фертилног и оптималног фертилног контингента, а затим редистрибуција општина према величини броја жена у фертилном контингенту. На крају рада, наведене анализе се везују и за промену броја укупног становништва по општинама, а општине разврставају на четири категорије у зависности од тога да ли је дошло до пораста/пада укупног броја становника, фертилног и оптималног фертилног становништва општине. Анализа је вршена у временском пресеку 2002/1971. година.

Кључне речи: фертилни контингент, пораст/пад, Србија, општине, величина, (ре)дистрибуција

Abstract: The number of reproductive age women (RAW) is one of the most functional contingents and as a potential framework of procreation very important for the future demographic development. Its research at the level of lower territorial units (municipalities) provides an opportunity to perceive the possible revitalization centers to which the measures of population policy should be directed. This paper represents an analysis of municipalities in Serbia by the number of reproductive age women. Firstly, the changes in the volume and dynamics of RAW and optimal RAW were analyzed and then the redistribution of municipalities by the size of RAW. At the end, these analyzes are associated with the total population of municipalities and municipalities are classified into four categories, depending on whether there has been an increase/decrease of the total population, RAW and optimal RAW of the municipality. The analysis is performed in the census years 2002/1971.

Key words: reproductive age women, increase/decrease, Serbia, municipalities, size, (re)distribution

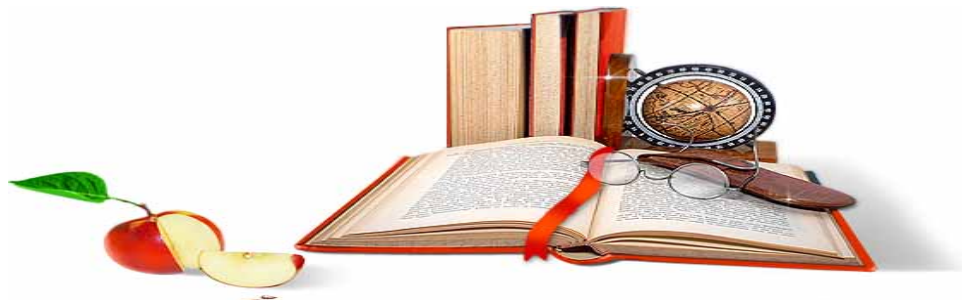
Увод

Процеси индустријализације, урбанизације и деаграризације, осим што су утицали на промену репродуктивних норми, довели су и до преразмештаја становништва у простору. У том периоду убрзаног друштвено-

економског развоја најчешће преовлађују миграције село-град, као и пресељавања између градских насеља (врло често из мањих и средњих градова ка Београду или другим регионалним центрима Републике), али и пресељавања ка насељима која су се привредно брже развијала (туристички, индустријски и саобраћајни центри, итд.). Миграције су се одвијале и унутар општина према њиховим центрима или насељима која су имала бржи привредни развој. Миграције су, тако, с једне стране довеле до знатне концентрације становништва Србије на малом простору (урбане агломерације, индустријски центри, градска насеља, општинска средишта, туристички центри, и слично), а с друге, до насељске дезинтеграције на широком претежно руралном и аграрном простору. Позитиван или негативан, миграциони салдо изазива не само промене у укупном броју становника већ и у компонентама његове природне динамике, и најзад, преко такозваних селективних својстава (по старости, полу, социо-економским и осталим обележјима) готово у свим структурама становништва, које потом делујући на фертилитет и морталитет дугорочно делују различито на кретање становништва (Стевановић, Р., 2006).

Рађање као основна компонента природног прираштаја, раста и старосне структуре становништва, у условима ниске смртности, представља основни динамички чинилац демографских промена. Отуда и значај фертилног контингента и његових демографских карактеристика. Обим и структура фертилног контингента по различитим обележјима имају директан утицај на ниво рађања. Значај величине фертилног контингента је велики, јер чак и са смањеним нормама рађања, ако је овај контингент обиман, ниво фертилитета може да порасте. Обим није пресудан за ниво фертилитета, али представља потенцијални оквир за рађање. Поред величине фертилног контингента, битан је и његов интерни састав, јер постоје разлике нивоа фертилитета у односу на одређене карактеристике жена из овог контингента (по старости, образовању, економској активности, националности итд.). У условима смањених репродуктивних норми, већи фертилни контингент и његова репродуктивна активност су предиспозиција за бројнију генерацију потомака. У депопулационим срединама често нема довољно фертилних жена које би могле обезбедити ревитализацију. Који су могући центри ревитализације, може се закључити само истраживањима на мезо и микро нивоу (Девеџић, М., Муџић, М., 2010). Територија Србије према основним карактеристикама размештаја становништва има одлике наглашено просторно-демографски поларизоване средине. Актуелне карактеристике просторног размештаја становништва резултанта су процеса интензивне редистрибуције становништва, који је започео још шездесетих година прошлог века, и диференцијалног демографског развитка. Регионалне разлике у популационој динамици и правцима миграционих токова довеле су до вишеслојне регионалне и унутаррегионалне поларизованости.

GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I
DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET
WWW.MATURSKI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA **MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM**